MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tal-21 ta' Mejju, 2003

Citazzjoni Numru. 1249/2002

Raymond Camilleri

vs

Lorenza Camilleri

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici a fol. 1 fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti f'din il-kawza kienu ffirmaw kuntratt ta' separazzjoni (anness u mmarkat bhala Dok. "A") fit-30 ta' Settembru 1999*;*

Illi skond dan il-kuntratt il-kura u l-kustodja tal-minuri Tony Ray u Johnny Ray, ahwa Camilleri nghatat f'idejn il-mara;

Illi sussegwentement ghal dan il-kuntratt twieled Michael Camilleri;

Illi l-kontendenti f'dan il-kuntratt derilhom, illi dakinhar, kien fl-ahjar interess tal-minuri li huma jibqghu jghixu ma' l-omm u anke l-kura u l-kustodja taghhom tkun fdata lill-konvenuta peress li l-attur, li kien Pulizija ma setax jiehu hsieb l-istess minuri;

Illi l-posizzjoni ta' l-attur illum il-gurnata tbidlet u fil-fatt huwa m'ghadux Pulizija, u ghalhekk anke il-hin li huwa jista` jiddedika ghat-trobbija t'uliedu tbiddel radikalment;

Illi l-attur jixtieq jinforma lil din l-Onorabbli Qorti illi l-bierah 4 ta Novembru, 2002 ghall-habta tat-8.30p.m. huwa gie nfurmat minn terzi illi ibnu ta' tminn (8) snin bl-isem ta' Tony Ray iddahhal Mount Carmel u dan ghal *indefinite period.*

Illi l-attur ma kienx jaf b'dan il-fatt serjissimu;

Illi mill-informazzjoni illi l-attur irnexxilu jiehu minghand il-konvenuta jirrizulta illi l-konvenuta qabdet u hadet minn jeddha u minghajr ma nfurmat lill-attur, il-minuri Tony Ray ghand Tabib privat u sussegwentement ghand Psikjatra fejn dan irrilaxxa certifikat sabiex il-minuri jinzamm Mount Carmel;

Illi zgur li dan il-post mhux idoneju ghal minuri ta' tminn (8) snin.

Illi l-attur ma jafx f'liema pozizzjoni qieghed il-minuri ibnu u x'qed jigri b'sahhtu;

Illi l-minuri huwa *hyperactive*, pero` bl-ebda mod ma ghandu xi sintomi assocjati ma' persuni li generalment jinzammu Mount Carmel;

Illi mill-Hamis tal-gimgha l-ohra sal-Hadd li ghadda stess, il-minuri, flimkien ma' hutu kienu ghand l-attur u l-familjari tieghu, jilghabu u jghaddu l-hin flimkien. Kollox kien normali.

Illi l-konvenuta recentement kienet qeghda tinzamm fis-Psychiatric Unit gewwa l-lsptar San Luqa u dan peress illi l-Pulizija, meta marret fid-dar taghha sabet Iill-minuri Michael Camilleri ta' sentejn u nofs maqful fil-garaxx bla dawl u bil-katnazz maqful minn barra.

Illi skond rapporti Ii saru, dan il-minuri kien ilu maqful ghal madwar hames sighat;

Illii s-*Social Worker,* Graziella, mibghuta mill-agenzija Appogg, hadet it-tfal minghand il-konvenuta u mid-dar fejn kienu qeghdin jinzammu u dan peress illi l-ambjent tad-dar kien mahmug hafna, b'dan illi kien hemm nappies mahmugin, hmieg tat-tfal ma' I-art, u dizordni shiha. Di fatti d-dar fejn kienet tirrisjedi l-omm u t-tfal, giet iffumigata u imbajda milI-gdid sabiex il-mikrobi jinqerdu u ma jkunx hemm perikolu iktar ghas-sahha;

Illi wara dan l-incident, kien hemm okkazjoni ohra fejn, u dan hemm inkjesta Magisterjali pendenti, parti mid-dar residenzjali tal-konvenuta inharqet meta kien hemm hi u ulied il-kontendenti fiha. Dan kollu gara minhabba negligenza ta' I-istess konvenuta;

Illi anke kien hemm okkazjonijiet ohra, ukoll fejn iI-minuri dehru jigru barra fis-saghtejn ta' filghodu (2.OOa.m.) u I-girien icemplu IiII-attur u familjari tieghu sabiex dan ikun jista' jigi ghal uliedu u dan peress illi meta huma jkunu habtu mal-bieb tad-dar tal-konvenuta hadd ma jiftah;

Illi minhabba dan l-agir irresponsabbli tal-konvenuta l-attur qed jipprezenta rikors kontestwalment ma' din il-kawza sabiex tinstema` bI-urgenza halli l-kura u I-kustodja tal-minuri uliedu u cjoe` ta' Tony Ray, Johnny Ray u Michael ahwa Camilleri tigi fdata IiIu.

Illi ghalhekk l-istess attur talab lil din l-Onorabbli Qorti sabiex, prevja kulI dikjarazzjoni, ordni u provvediment opportun fl-interess suprem tal-minuri:

1. Tordna li din il-kawza tigi mismugha u deciza bl-urgenza u bl-abbrevvjazzjoni tat-termini legali.

2. Tafda l-kura u l-kustodja tal-minuri Tony Ray, Johnny Ray u Michael ahwa Camilleri f'idejn l-attur.

3. Taghti dawk il-provvedimenti u ordnijiet kollha li jidhrulha xierqa w opportuni sabiex sahhet il-minuri ma tkompliex titqieghed fil-periklu sabiex jigi mhares l-interess suprem taghhom.

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta li hija minn issa ngunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 sa 5 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 6 sa 11 tal-process;

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenuta tat-8 ta' Novembru 2002 a fol. 49 fejn gie eccepit:

1. Illi t-talbiet ta' l-attur huma nfondati fil-fatt u fid-dritt, *stante* illi l-konvenuta hija kapaci u ghandha l-kwalitajiet kollha biex ikollha l-kura u l-kustodja taz-zewg minuri Tony Ray u Johnny Ray, kif se jigi ppruvat fit-trattazzjoni tal-kawza odjerna.

2. Illi ulterjalment l-attur mhux idoneju biex ikun fdat bil-kura u kustodja tat-tfal minuri u dan *stante* li l-attur huwa bniedem li diga` abbanduna t-tfal tieghu finanzjarjament u anke huwa bniedem perikoluz u m'ghandux il-kwalitajiet necessarji biex jigi fdat bir-responsabbilitajiet ta' kura u kustodja ta' zewg minuri, li wiehed minnhom ghandu bzonn attenzjoni specjali.

3. Illi ulterjalment ma nbidlu l-ebda cirkostanzi li nbidlu sabiex jiggustifika tibdil fil-kundizzjonijiet tal-kuntratt tas-separazzjoni tat-30 ta' Settembru 1999 u l-fatt li l-attur m'ghadux Pulizija ma jikkwalifikax bhala tibdil ta' cirkostanzi.

4. Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost il-konvenut bhala l-persuna li hija fdata bil-kura u kustodja tal-minuri, ghandha l-obbligu li taghmel dak kollu li hi jidhrilha xieraq biex taghti l-kura medika lilhom, minghajr tfixkil ta’ l-attur.

5. Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tal-konvenuta a fol. 50 u 51 tal-process;

Rat it-talba tal-konvenuta tat-8 ta’ Novembru 2002 sabiex tkun ammessa ghall-beneficcju gratuitu;

Rat ir-relazzjoni ta’ Dr. Malolm Mifsud fejn issottometta li ir-rikorrenti ghandha *probabilis causa litigandi* u ghalhekk ghandha tigi ammessa ghall-beneficcju mitlub;

Rat id-digriet a. fol. 56 fejn il-Qorti tilqa` t-talba billi assenjat lir-rikorrenti bhala difensuri l-Avukat Dr. Leslie Cuschieri u l-Prokuratur Legali Hilda Ellul Mercer ta’ l-elenku li lilhom imiss it-turn;

Rat il-verbali tal-11 ta’ Novembru 2002 fejn Dr. Leslie Cuschieri assuma l-patrocinju bhala Avukat ta’ l-ghajnuna legali u xehedu Dr. Joseph Cassar u Dr. Joseph Saliba; tat-13 ta’ Novempru 2002 fejn xehed Dr. Anton Grech u halef ir-rapport; il-Qorti tissuggerixxi lill-konvenuta sabiex tattendi kors ta’ ‘Parental Skills’ u lill-partijiet sabiex jaslu ghal ftehim rigward il-kura, kustodja u access tal-minuri; tas-27 ta’ Novembru 2002 fejn xehdu l-Ispettur Simon Galea, is-*Social Worker*, Graziella Castillo, is-*Social Worker,* Katya Cachia, u Dr. Joseph Saliba; il-Qorti nnotat li l-partijiet ma ltaqghux ghall-iskop indikat fil-verbal precedenti u tirriappunta lil Dr. Anton Grech sabiex jezamina lill-minuri u jipprezenta rapport fi zmien erba` gimghat; tas-7 ta’ Jannar 2003 fejn Dr. Vincent Galea nforma lill-Qorti li hemm possibilta’ ta’ tranzazzjoni u t-tifel hareg mill-Young People’s Unit; Dr. Vincent Galea obbliga ruhu li sad-9 ta’ Jannar 2003, il-klijent tieghu ihallas lill-Espert u l-Espert Psikjatriku Dr. Anton Grech halef ir-rapport; tat-18 ta’ Frar 3003 fejn Dr. Vincent Galea informa lill-Qorti li l-partijiet waslu ghal ftehim u l-

konvenuta oggezzjonat ghal dan; u ta’ l-20 ta’ Marzu 2003 fejn Dr. Vincent Galea rrimetta ruhu ghar-rapport hlief li l-kura u l-kustodja ghandha tkun konguntiva; Dr. Leslie Cuschieri ddikjara li jekk l-access ma jigix mibdul, huwa m’ghandux oggezzjoni ghall-kura konguntiva; Dr. L. Cushcieri nforma lill-Qorti li l-istess minuri se jkollu *Facilitator* u li l-konvenuta se jkollha ghajnuna go darha mill-Agenzija Ulied Darna u li qeghda wkoll issegwi kors dwar *Parental Skills*; il-kawza giet differita ghas-sentenza ghall-21 ta’ Mejju 2003.

Rat ir-rikors ta’ l-**attur** tal-5 ta’ Novembru 2002 fejn talab lill-Qorti sabiex tordna li c-citazzjoni pprezentata kontestwalment ma’ dan ir-rikors tigi mismugha u deciza bl-urgenza u bl-abbrevjazzjoni tat-termini legali *stante* li l-kawza tikkoncerna tehid ta’ kura u kustodja minghand genitur *stante* li dan il-genitur mhux kapaci jiehu hsieb il-minuri u taghti dawk il-provvedimenti kollha li jidhrilha xierqa w opportuni sabiex tkun taf is-sitwazzjoni rejali dwar sahhet il-minuri Tony Ray Camilleri, *oltre* li taghti kull provvediment iehor sabiex tigi salvagwardjata sahhet il-minuri l-ohra Johnny Ray u Michael, ahwa Camilleri;

Rat id-digriet tal-5 ta’ Novembru 2002 fejn il-Qorti ordnat in-notifika tar-rikors lill-kontro-parti bi tnax-il siegha zmien ghar-risposta u n-notifika ta’ l-istess rikors lid-Direttur ta’ l-Agenzija Appogg u lis-*Social Worker,* Graziella Castillo sabiex jipprezentaw nota guramentata dwar dak allegat mir-rikorrenti fi zmien jumejn;

Rat ir-rikors ta’ l-**attur** tas-6 ta’ Novembru 2002 fejn talab lill-Qorti sabiex tordna n-notifika tar-rikors tal-5 ta’ Novembru 2002 wara l-hinijiet legali;

Rat id-digriet tas-6 ta’ Novembru 2002 fejn il-Qorti laqghet it-talba;

Rat ir-rikors tal-**konvenuta** tas-7 ta’ Novembru 2002 fejn talbet lill-Qorti sabiex jinfetah ir-Registru tal-Prim’Awla tal-Qorti Civili;

Rat ir-risposta tal-konvenuta tas-7 ta’ Novembru 2002;

Rat ir-rapport tas-*Social Worker* Graziella Castillo a. fol. 32;

Rat id-digriet tas-7 ta' Novembru 2002 fejn il-Qorti tilqa` t-talba, tappunta l-kawza bl-urgenza ghall-11 ta' Novembru 2002; ordnat in-notifiki tac-citazzjoni attrici, bl-abbrevjazzjoni tat-termini u notifika ta' dan id-Digriet lill-kontro-parti b'dan li n-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenuta ghandha tigi pprezentata fir-Registru sal-11 ta' Novembru 2002 fl-10.30am; tinnomina lil Dr. Anton Fenech sabiex jezamina lill-minuri u jistabbilixxi l-kundizzjoni tieghu u l-kura proposta minnu;

Rat ix-xhieda ta' **Dr. Joseph Cassar** a fol. 59; ta' **Dr. Joseph Saliba** a fol. 164; ta' **Dr. Anton Grech** a. fol. 175; ta' l-**Ispettur Simon Galea** a fol. 248; ta' **Graziella Castillo** a fol. 251 ta' **Katya Cachia** a fol. 269; u ta' **Dr. Joseph Saliba** a fol. 277;

Rat ir-rapporti tal-Psikjatra Dr. Anton Grech a. fol. 220 u fol. 316;
Rat in-nota ta' l-attur ta' l-20 ta' Dicembru 2002 li permezz taghha esebixxa l-affidavit tieghu stess u ta' missieru, Anthony Camilleri;

Rat in-nota tal-**konvenuta** tad-19 ta' Mejju 3002 li permezz taghha pprezentat zewg dokumenti;

Rat id-dokumenti esebiti;

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

i). PROVI PRODOTTI.

Fl-affidavit tieghu stess, l-attur isostni:-

"Illi jiena nigi il-missier tal-minuri Tony Ray, Johnny Ray u Michael Ray, Jien it-tfal tieghi huma il-priorita` ta' hajti u m'hemmx haga ohra li tigi qabilhom. Jiena genitur,

missier, bhal hafna u ma nikkonsidrax ruhi nferjuri minn missierijiet ohrajn izda lanqas superjuri. Jien nixtieq li t-tfal ikollhom stabilita` fil-hajja taghhom u mhux hajja imferfxa bhal ma kellhom, sfortunatament, f'dawn l-ahhar xhur.

Illi jien nemmen bl-akbar sincerita` li tlett itfal huma piz kbir ghal persuna biex tkabbarhom wahedha minghajr l-ghajnuna ta' hadd. Jiena offrejt li nghinha diversi drabi u naf ukoll, sfortunatament, illi lili, ma tinvolvini fl-ebda decizjoni, jew azzjoni jew ittini taghrif dwar l-istess uliedna. Jiena qatt ma rrifjutajt li nghinha. Dejjem ghintha finanzjarjament, minkejja l-limitazzjonijiet tieghi, specjalment wara li kelli nirrezenja mill-Korp tal-Pulizija. Dejjem ghidtilha illi lest li nghinha ukoll fizikament billi nzomm it-tfal u nrabbuhom flimkien. Jiena nixtieq illi r-responsabbilita` tat-trobbija tat-tfal taghna taqa` fuq iz-zewg genituri, irrilevanti mill-fatt li jiena u l-konevnuta ma nghixux flimkien. Jien nixtieq iktar minn kulhadd li nsolvu din il problema izda din li haga daqxejn difficli meta l-konvenuta lanqas tista` tarani quddiemha ghax dejjem tghid li ma tahmilnix, u ma twegibx ebda mistoqsija prudenti li naghmel jien. Nammetti li wara diversi tentattivi ta' komunikazjoni maghha jien ikolli nwassal il-kliem, jew b'ghajjat minn wara l-bieb taghha jew b'mod irritat. Jien m'ghandi xejn kontra omm uliedi, anzi nixtieq illi hija tifhem lili bil-fatt illi ahna sseparajna ma jfissirx li jiena farfart kollox minn fuq spalti anzi issa ghandna iktar ninghaqdu fl-interess suprem tal-minuri u naraw li t-tfal ma jhossuhomx kemm jista jkun affetwati b'din is-sitwazjoni. Ma xtaqtx nappella u nghid dawn l-affarijiet f'affidavit izda wicc imb' wicc lilha, imma jekk dan sejjer jghin lit-tfal u lil Lorraine tifhimni, nasal naghmel li nista`. U bhalissa nista` nghid li nhossni ftit kuntent ghall-fatt li naf li kopja ta' dan l-affidavit sejjer ghandha u b'hekk jien inkun cert li ha taqrah u forsi ma tibqax tobghodni, kif tobghodni. Nikkonferma nerga` kollox fejn nghid li jien ma rridx nohdilha t-tfal anzi jiena tal-fehma li l-omm hija ta' importanza suprema li tkun mat-tfal waqt it-trobbija u f'hajjthom. Li xtaqt biss huwa li nkun f'pozizzjoni li nigi nfurmat f'kazijiet bhal ma gara, li t-tfal, ikollhom xi kollhom bzonn sija medika jew anke edukazjoni jien nigi ikonsultat biss. Nispecifika li ghadni kif ghidt.

Illi nigi kkonsultat mhux biex nuri xi tip ta' poter fuq ommhom jew awtorita` fuq it-tfal, imma biex ta' lanqas decizjoni, ta' hux sejjer ikun ta' gid ghat-tfal, xi pass importanti bhall-kaz recenti ta' Tony Raymond. Sirt naf minn partijiet tal-familja li Lorenza hasbet li jien sejjer nipprova nehodilha it-tfal, dan nichdu u qed niktbu hawnekk biex hi jkollha bil-miktub, u mhux bil-paroli. Jien inzommhom it-tfal meta trid hi, huma dejjem benvenuti ghandi u ghand iI-genituri tieghi. Jien nixtieq biss li r-relazzjoni bejni u bejn il-mara timmiljora sabiex inkunu genituri ahjar ghal uliedna. Issa rrid nghid ukoll, lil Lorraine jien nirringrazjaha ghax jien meta nkun mat-tfal fit-triq jew xi postijiet fejn kont immur maghhom dejjem kont u nibqa` kburi bit-tfaI taghna. Anke fI-agir taghhom nara ftit minn ommhom ukoll. Nixtieq nassigura lil min hu kkoncernat illi familja konna, ghadna u se nibqghu ghas-sahha tat-tfal. U fuq iI-fattur ta' terza persuna prezentament fil-konfront tieghi jien nonora x-xewqa ta' l-omm, u ma nressaqx lit-tfal lejn it-terza persuna. Pero` nhoss li mibgheda fil-konfront tieghi minhabba t-terza persuna, ghaliex jien m'inix kapaci nghix f'solitudini wahdi, nhoss li m'ghandiex tkun raguni ta' disprezzament fil-konfront tieghi, aktar u aktar minghand il-persuna li darba kienet is-siehba tieghi u gibna fid-dinja tlett itfal sbieh bhal dawk.

Illi jien nigbed l-attenzjoni lil Lorraine billi nfakkarha li hi ghandha I-akbar vantagg li t-tfal ikunu fil-prezenza taghha hafna hin tal-gurnata mentri jien ma narahomx kemm nixtieq. Jien nimmisja norqod maghhom, nimmisja inkun hemm meta jqumu filghodu u meta kellhom il-precett, gejt avzat biex ma nattendiex ghax jien m'iniex missier serju. Dan l-affidavit twil u perswaz li min se jaqrah se jiddejjaq pero` nhoss li kelli niccara xi affarijiet liI kulhadd, qabel ma nghid il-kumplament.

Illi ghalhekk biex nibda` nahseb bjex nikkonkludi dan I-affidavit nghid illi xtaqt li jkolli kustodja kogunta ma' Lorraine biss jekk hi tixtieq, izda ma nixtieqx nehodha milI-Qorti kontra l-volonta` taghha, jigifieri jekk hi tibqa` tirrifjuta, li jsir dan, wara dan kollu li gara nitlob lil din I-Onorabbli Qorti biex ma tmurx kontra r-rieda t'omm uliedi

ghax b'hekk se nibqghu bI-inkwiet u qatt ma se tibdel iI--fehma taghha, fil-konfront tieghi.

Illi niccara illi b'kustodja kongunta, irrid nerga` naccerta lill-omm li m'inix sejjer nohodomlha mid-dar, u jigu jghixu mieghi jew mal-genituri tieghi, izda li jkollna responsabilta` ugwali meta jidhol is-sugett tat-tfal ghall-gid taghhom stess. U li jien issa ha nkun irxoxtajt u niehu it-titlu ta' 'Daddy' fil-veru sens tal-kelma dejjem jekk joghgobha u mhux f'manteniment biss. U sentenza ohra li nixtieq li jekk xi wiehed mill-genituri jissemma fin-nuqqas tieghu stess prezenti,jissemma biss b'manjiera pozittiva u mhux b'manjieri ta' negativita`."

Illi apparti dan din l-Qorti semghet ix-xhieda ta' **Dr. Joseph Saliba** u **Dr. Joseph Cassar** tal-3 ta' Novembru u tat-11 ta' Novembru 2002 konsulenti fl-isptar Monte Carmeli u senjatament dwar il-kura li nghatat lill-minuri Tony Ray Camilleri, kemm bhala *out-patient* fic-*Child Guidance Unit* u wkoll bhala *in-patient* fil-*Young People's Unit*; semghet ix-xhieda wkoll ta' l-Espert Psikjatriku imqabbad mill-Qorti **Dr. Anton Grech** li xehed fuq ir-risultanzi tieghu fir-rapport minnu mahluf fit-13 ta' Novembru 2002, li qed jigi hawn isfel riportat fl-intier tieghu, dan apparti l-istess Espert Psikjatriku fuq inkarigu tal-Qorti pprezenta rapport ulterjuri datat 3 ta' Jannar 2003 li qed jigi wkoll aktar l-isfel riportat.

Illi minbarra dan semghet ukoll ix-xhieda ta' l-Ispettur Simon Galea dwar ir-rapport li kien sar fl-4 t'Ottubru 2002 u li dwaru kien gie rilaxxat rapport mis-*Social Worker* Graziella Castillo ta' l-Agenzija Appogg u fit-Taqsima ghall-Harsien tat-Tfal, datat 5 ta' Novembru 2002, li l-konkluzjonijiet tieghu gew aktar l-isfel riportati fl-intier taghhom (ir-rapport jinsab esebit a fol 32 sa 39 tal-process).

Illi nstemghet ukoll ix-xhieda ta' **Katia Cachia**, *Social Worker*, u ta' **Dr. Joseph Saliba** tas-27 ta' Novembru 2002, fejn spjega l-proceduri li nhadu fil-konfront ta' l-istess minuri fuq indikat anke waqt li l-istess kien *out-patient* u *in-patient* fil-*Young People's Unit* anke fil-mori ta'

din l-kawza. Fl-ahharnett hemm ukoll l-affidavit ta’ Anthony Camilleri, missier l-attur mahluf fis-16 ta’ Dicembru 2002.

ii) Konluzjoni tar-Rapport tas-*Social Worker* Graziella Castillo tal-5 ta' Novembru 2002

Illi dawn huma l-konkluzjonijiet tar-rapport ta' l-istess *Social Worker* fuq riferit li qed jigi rrappurtat hawn *expresis verbis*:

"*Is-Servizz ghall-Harsien tat-Tfal mhux f'pozizzjoni li jiddeciedu dwar il-kura u l-kustodja tal-minuri. Il-haddiema Socjali pero' jaqblu li t-tfal ghandu jkollhom struttura f'hajjithom u ghalhekk qeghdin jirrakomandaw illi l-access isir b'dan il-mod. (Dan minhabba li fil-passat il-pjanijiet li saru mhux dejjem inzammu). Huwa mportanti li it-tfal ma jinfirdux meta jkunu ma' l-omm kif ukoll meta jkunu mal-missier.*

Mit-Tnejn sal-Gimgha il-minuri Tony Ray u Johnny Ray imorru ghand in-nanniet paterni wara li tispicca l-iskola u filghaxija jmorru jorqdu ghand ommhom. Dan sabiex filghodu jisbhu ghall-iskola kollha flimkien. Matul il-gurnata il-minuri Michael joqghod ma' l-omm.

Mill-Gimgha ghas-Sibt, Tony Ray u Johnny Ray jorqdu ghand in-nanniet paterni u jqattghu il-gurnata tas-Sibt hemmhekk. Is-Sibt l-omm tiehu ukoll lil Michael ghand in-nanniet biex it-tfal ikunu kollha flimkien.

Il-Hadd il-minuri kollha joqghodu ma' l-omm sabiex it-Tnejn jisbhu ghall-iskola minn hemm.

- *L-omm tattendi ghall-Parental Skills Course.*

- Tigi mpjegata carer li tkun mat-tfal wara l-hin ta' l-iskola bejn 3.00-6.00pm meta dawn ikunu ghand in-nanniet paterni sabiex din tghinhom fix-xoghol taghhom kif ukoll fil-bzonnijiet illi jkun hemm bzonn. In-nannu patern kemm il-darba qal lill-Haddiema Socjali li hu lest li jhallas persuna hu.

-Tony Ray jibqa` jattendi ghall-appuntamenti c-Child Guidance - Johnny Ray jibqa` jmur ghand l-Ispeech Therapist.

- Ikun hemm Voluntiera (Programm Ulied Darna) li tmur ghand l-omm darba jew darbtejn fil-gimgha biex tghinha u tigwidaha kif ghandha tiehu hsieb it-tfal filwaqt li titkellem maghha dwar l-ahjar mod kif trabbi lil uliedha.

-L-omm tibqa` tattendi ghal kura gewwa Psychiatric Clinic (Dr. Saliba)

- Dwar dan il-pjan ta' rakkomandazzjoni ghal Tony Ray, is-servizz ghall-Harsien tat-tfal se jimxi fuq ir-rakkomandazzjonijiet tal-Psikjatra tal-YPU (Young Persons' Unit).”

<u>iii) Rapport tal-Psikjatra Dr. Anton Grech Datat 10 ta' Novembru 2002.</u>

Illi dan ir-rapport qed jigi prodott *in extenso* hawn hekk:

"*Fuq ordni moghti lili mill-Qorti fuq imsemmija, jien ezaminajt lil Tony Raymond Camilleri (DQB- 25/2/94). Din l-ezaminazzjoni kienet tikkonsisti f':*

1) Intervista ma Tony Raymond Camilleri

2) Intervista mal-missier (Is-Sur Raymond Camilleri)

3) Intervista ma' l-omm (Is-sinjura Lorenza Camilleri)

4) Intervista mal-Psikjatri kuranti tieghu: Il-Konsulent Dr. Joseph Saliba u s-Senior Registrar Dr. Joseph Cassar.

5) Informazzjoni minn noti ta' l-isptar Tac-'Child Guidance Clinic' u tal-'Young People's Unit'.

Tony Raymond Camilleri huwa tifel ta' tminn snin li prezentament jinsab residenti fil-'Young People's Unit', Attard. Huwa ilu residenti hemm mill-4 ta' Novembru 2002.

Tony Raymond Camilleri huwa l-ikbar minn tlett ahwa subien. Hutu l-ohra huma John Ray ta' seba` snin u Michael ta' sentejn u tminn xhur. Huwa jghix m' ommu w hutu.
Ommu ghanda l-kustodja tieghu, u l-genituri ilhom isseparati minn Settembru tal-1999.

Tony Raymond Camilleri gie l-ewwel darba f'kuntatt tac-'Child Guidance Clinic' fit-2 ta' Novembru 2000, meta kellu sitt snin. Huwa kien gie riferut mit-tabib ta' l-iskola minhabba problemi ta' mgieba l-iskola u d-dar. Huwa kien qieghed ikun aggressiv specjalment lejn ommu u hutu. Per ezempju, kien hemm incident fejn kien wegga` lli huh f'sidru b'imqas u l-iskola kien wegga` tifla, u fil-klassi kien itellef u ma jkkoperax.

Dakinhar kien inghata d-dijanjosi provizinali ta' 'Oppositional Defiant Disorder' jew Adjustment Disorder with Disturbance of Conduct'.

Dan kien fII-kuntest tal-problemi bejn l-omm u l-missier, possibilta' ta' problemi ta' mard mentali fil-familja, u l-possibilta' ta' nuqqas ta' kapacita tal-genituri li jikkontrollaw it-tifel. Il-pjan ta' kura kien li Tony Raymond Camilleri jkompli jattendi s-sessjonijiet ta' 'counselling' li kien qieghed jaghmel ma' Mariella Blackman u Micheline Sciberras, u tibda` tinghatalu l-medicina (Amytryptiline 10mg darba kuljum). Din il-medicina eventwalment twaqfitlu ghaliex kien allergiku ghaliha.

Tony Raymond Camilleri baqa' jigi segwit ic-'Child Guidance Unit' fuq bazi ta' 'Out Patients'. Eventwalment huwa nghata d-dijanjosi ta' 'Attention Deficit-Hyperactivity Disorder'. Din hija kundizzjoni fejn wiehed ibati minn 'pattern' persistenti ta' inattenjoni u/jew 'hyperactivity' – impulsivita` li huma iktar frekwenti u severi minn normal fi tfal ohra ta' l-istess eta'.

Ma kienx qieghed jirrizulta progress fl-imgieba tieghu, kemm l-iskola u kemm id-dar. Parikolarment, kien ghadu aggressiv (ez. l-iskola kien hemm episodju fejn wegga tifla) u kien qieghed jirrifjuta li jaghmel xogholu ta' l-iskola. Minhabba f'hekk, inbdietlu medicina ohra, il-mistura 'Guastil'. Pero` din lanqas ma ghenitu.

Kien ghalhekk li f'Jannar li ghadda nbdiet medicina ohra, li tissejjah Ritalin. F'Mejju kien innutat li wara li beda` jiehu r-Ritalin, kien hemm progress fl-imgieba tieghu. Pero` meta d-doza giet mizjuda ghal tliet pinnoli kuljum, it-tifel beda jkun agitat, 'depressed' w irritabbli. Ghalhekk f'Mejju d-doza tar-Ritalin giet imnaqsa ghal wahda kuljum. L-omm iddecidiet li twaqqaf il-medicina ghal tlett xhur, pero` regghet bdiet taghtihielu ghaliex innutat li minghajr il-medicina kien hemm deterjorazzjoni fl-imgieba tieghu.

Fl-ahhar gimghat l-imgieba ta' Tony Raymond Camilleri baqghet hazina, li l-omm kienet qed issib diffikulta` biex tikkontrollah. Per ezempju kien hemm incident fejn tela'

fuq bejt ta' garaxx b'periklu ghalih innifsu, u l-ghada ghamel hsara konsiderevoli lill-'washing machine'. Ta' min hawn isemmi li ftit gimghat ilu kien hemm episodju meta nharqet id-dar fejn Tony Raymond Camilleri jghix m'ommu u hutu. Dan il-hruq allegament gie kkawzat minn huh. Ftit qabel, is-'social workers' kienu nnutaw li din id-dar kienet fi stat mahmug hafna.

L-omm hadet lil Tony Raymond Camilleri l-'out-patients' tac-'Child Guidance Clinic', nhar l-4 ta' Novembru 2002. Hija qalet lill-Psikjatra li Tony Raymond Camilleri kien inkotrollabbli, u t-tobba ssuggerew li 'admission' fil-'Young People's Unit' tista' tkun ta' ghajnuna.

L-omm iddecidiet li ddahlu l-'Young People's Unit' dak in-nhar stess filghaxija, fejn ghadu residenti sa llum. Fit-8 ta' Novembru l-Psikjatri kuranti tieghu ddecidew li jieqfu jaghtuh il-medicina Ritalin u josservaw l-imgieba tieghu minghajr din il-medicina.

Jien ezaminajt lil Tony Raymond Camilleri s-Sibt 9 ta' Novembru 2002 fil-'Young People's Unit'. Huwa kkopera hafna mieghi. Waqt l-intervista kien fizikament attiv hafna. Kien il-hin kollu jqum u joqghod. Tkellem b'vuci gholja, u kien jinterrompi hafna. Generalment ir-risposti ghall-mistoqsijiet tieghi kien jirrispondihom impulsivament minghajr ma jahseb. Wara li jahseb flit kien imbaghad jikkoregi dak li jkun qal. Waqt li jkun jitkellem kien il-hin kollu jaqbez minn suggett ghall-iehor, u kien jiddistratta ruhu mix-xejn. Huwa ma kellu ebda sintomi ta' mard emottiv ('affective disorder') jew ta' ansjeta'. Huwa kapaci jifhem li certu mgieba tieghu ma kenitx sewwa, u ma kienx hemm indikazzjonijiet ta' mard ta' nuqqas ta' intelligenza ('learning disability').

Huwa qalli kemm il-darba li ma xtaqx jibqa' l-'Young People's Unit'. Meta staqsejtu fejn jixtieq imur, huwa qalli li xtaq imur 'fejn ikun ikun'. Meta tlabtu jkun iktar specifiku, huwa qalli li ried imur lura jghix ma' ommu, u ma riedx imur jghix ma' missieru. Huwa esprima affezzjoni kbira lejn in-nanniet, minn naha ta' missieru.

Il-missier semmieli ncident fejn waqt li kien qieghed jikkoregi lil Tony Raymond Camilleri, dan ta' l-ahhar spicca haraq idu ma 'heater'. Il-missier esprima dispjacir kbir ghal dan.

Konkluzjoni:

Meta nikkonsidra dan kollu nikkonkludi li:

1) Tony Raymond Camilleri ibati minn problemi serji fl-imgieba tieghu li qed ikunu inkontrollabbli. Huwa wkoll ibati mill-kundizzjoni ta' 'Attention Deficit/Hyperactivity Disorder'.

2) Minhabba f'hekk huwa ghandu bzonn ta' ghajnuna professjonali.

3) Kif spjegajt hawn fuq, huwa ilu jinghata l-kura fuq bazi ta' 'out-patients' ghal sentejn. Pero`, ma kienx hemm progress fil-kundizzjoni tieghu.

4) Dan in-nuqqas ta' progress jista' jkun minhabba diversi affarijiet, ghalhekk huwa necessarju li jsir 'assessment' profond tas-sitwazzjoni biex wiehed jara x'jista' jsir differenti milli sar s'issa.

5) Nifhem li l-missier qieghed jopponi l-fatt li dan l-'assessment' qieghed isir fuq bazi ta' 'in-patient'. 'Assessment' hekk m'huwiex assolutament necessarju li jsir bhala in-patient'. Pero` nahseb li fis-sitwazzjoni prezenti ta' dan il-kaz, 'in-patient assessment' huwa l-ahjar mod ta' kif dan isehh. Il-vantaggi ta' dan huma:

a) Il-medicina ghada kif twaqfet, ghalhekk hemm il-possibilta' li l-kundizzjoni tieghu tiggrava. 'In-patient' joffri ambjent 'safe' fejn jekk jigri hekk, il-possibilta' li jaghmel xi haga b'konsegwenzi koroh, tkun inqas.

b) L-omm ma kienx qieghed jirnexielha tikkontrolla s-sitwazzjoni. F'dan l-istadju ghadu mhux car jekk ikunx fl-ahjar interess tat-tifel li jmur lura jghix maghha, ma missieru jew ma haddiehor. Ghalhekk hemm bzonn li jsiru

'assessments' specifici f'dan ir-rigward. Il-fatt li t-tifel ikun residenti f'ambjent 'newtrali', jiffacilita dawn l-'assessments'."

iv) RAPPORT TAL-PSIKJATRA DR. ANTON GRECH DATAT 2 TA' JANNAR 2003.

Illi dan ir-rapport qed jigi wkoll riprodott fl-intier tieghu f'din id-decizjoni:

"*Fuq ordni moghti lili mill-Qorti fuq l-imsemmija nhar is-27 ta' Novembru 2002, jien ergajt eaminajt lil Tony Raymond Camilleri (DOB-25/2/94). Din l-ezaminazzjoni kienet jkkonsisti f':*

1) Intervista ma' Tony Raymond Camilleri

2) Intervista man nannu patern (Is-Sur Tony Camilleri)

3) Intervista ma' l-omm (Is-Sinjura Lorenza Camilleri)

4) Intervista mal-psikjatra kuranti tieghu: Il-Konsulent Dr. Joseph Saliba

5) Intervista bit-telefon mal-missier (Is-Sur Raymond Camilleri)

6) Intervista mas-'Social Worker' tal-'Young People's Unit' (Is-Sur Holger Saliba)

7) Informazzjoni minn noti ta' l-isptar, tal-'Young People's Unit'.

Jien ghamilt rapport Psikjatriku lill-imsemmija Qorti fuq l-istat ta' Tony Raymond Camilleri, datat l-10 ta' Novembru 2002. Ir-rapport li qieghed nipprezenta llum huwa aggornament tas-sitwazzjoni ta' Tony Raymond, kif zviluppat minn mindu pprezentatjt dak ir-rapport 'l hawn.

Kif diga` semmejt fir-rapport precedenti, Tony Raymond ibati mill-kundizzjoni ta' 'Attention Deficit/Hyperactivity Disorder'. Huwa kien iddahhal bhala pazjenti residenti l-'Young People's Unit', H'Attard nhar l-4 ta' Novembru 2002. Fir-rapport precedenti tieghi kont issuggerejt li Tony Raymond Camilleri ghandu jibqa' ghal xi zmien taht osservazzjoni fuq bazi ta' 'in-patient' biex isir 'assesement' tas-sitwazzjoni.

Parti minn dan l-'assessment' kien li Tony Raymond jinghata medicina taht osservazzjoni fil-'Young People's Unit'. Nhar is-27 ta' Novembru 2002, huwa beda mill-gdid jinghata l-medicina 'Ritalin'. Pero`, din twaqfet tinghata jumejn wara minhabba 'side effects' li zviluppaw minn din il-medicina. Dawn is-'side effects' kienu jikkonsistu principalment minn ugiegh ta' zaqq. Dan jillimita kemm tista' tintuza medicina biex tghin lil Tony Raymond fil-kundizzjoni tieghu, u gustament, il-Psikjatra kuranti tieghu ddecieda li ghalissa ma jergax jipprova juza medicini. Dan iktar u iktar minhabba l-fatt li kien hemm progress kbir fis-sitwazzjoni psikosocjali tieghu.

L-iktar bidla sinifikanti li sehhet mir-rapport precedenti 'l hawn hija li n-nannu patern qieghd jiehu sehem kbir fil-harsien ta' Tony Raymond. Huwa dan qieghed jaghmlu b'kollaborazzjoni ma', u b'support lill-omm. Il-granet ta' Tony Raymond qeghdin ikunu imqasmin hekk: filghodu jattendi l-iskola l-'Young People's Unit', bejn l-erbgha u s--sebgha u nofs ta' filghaxija joghqod id-dar tan-nanniet paterni u l-kumplament tal-hin ikun id-dar t'ommu. Fil-'weekends' iqatta` hin itwal ghand in-nanniet paterni. In-nannu, barra li qieghed jinvolvi lil Tony Raymond f'attivitajiet sportivi, qieghed ukoll jipprova jghallem lil Tony Raymond kif ikollu iktar dixxiplina fuqu nnifsu. Ghajnuna ohra li qieghed jipprovdi n-nannu lil omm Tony Raymond, hija dik finanzjarja. Infatti huwa ta lil omm Tony Raymond karozza, biex ma jkollhiex problemi fit-transport tat-tfal. Huwa qalli wkoll li lest li jidhol garanti li hija tircievi l-flus tal-manteniment kif suppost.

Meta rajt lil Tony Raymond nhar il-21 ta' Dicembru 2002, fl-imgieba tieghu huwa wera tibdiliet zghar imma sinfikanti minn meta kont rajtu fid-9 ta' Novembru 2002. Ghalkemm ma rnexxielux jissaporti li joghqod il-hin kollu ta' l-intervista bilqeghda, huwa rnexxielu joghqod bilqeghda ghal hin hafna itwal mid-darba ta' qabel. Huwa kien qieghed jirnexxielu iktar minn qabel jahseb fuq xiex se jkun x'se jghid qabel ma jitkellem, u generalment qabel ma jitkellem kien qieghed jitlob permess u mhux jinterompi kontinwament. Pero` kien evidenti li l-problema ta' nuqqas ta' koncentrazzjoni kienet ghadha hemm, u kien ghadu ukoll attiv iz-zejjed.

Il-pjan tat-'team' kuranti ta' Tony Raymond huwa li jibqghu jahdmu ma' l-omm u n-nannu patern biex eventwalmnet huwa jibda jinghata l-edukazzjoni tieghu fi skola 'mainstream' u mhux il-'Young People's Unit'. Minhabba f'hekk qieghda ssir hidma biex ha jmur l-iskola huwa jkollu 'facilitator' biex ikun jista' jinghata attenzjoni individwali. Hemm il-pjan ukoll li jkun hemm 'tutor' biex tghinu fix-xoghol ta' l-iskola li jkollu d-dar.

In-nannu patern qalli li huwa m'ghandux interess li jiehu l-kustodja ta' Tony Raymond lil ommu. Huwa pero` jhoss li ghandu jibqa' nvolut fil-harsien tieghu, u jixtieq li ikollu 'say' fid-decizjonijiet li jinvolvu s-sahha u l-edukazzjoni ta' Tony Raymond. Missier Tony Raymond qalli li huwa kuntent li missieru jiehu din ir-'rowl' fil-harsien ta' Tony Raymond. L-omm qaltli li l-ghajnuna tan-nannu patern kienet qed issibha utli hafna, u taqbel li ghandu jkollu 'say' fid-decizjonijiet li jinvolvu s-sahha u l-edukazzjoni ta' Tony Raymond. Pero` hija tinsab inkwetata li dan jista jkun pass biex Tony Raymond eventwalment jinqala' minn maghha. Hija esprimiet biza` specjalment mill-possibilta` li Tony Raymond imur ghal perjodi twal l-Awstralja ma' nannuh, fejn hemm jghixu l-qraba tan-nanna.

<u>Konkluzjoni</u>

1. Mir-rapport precedenti tieghi datat 10 ta' Novembru 2002, kien hemm progress sinifikant fil-kundizzjoni ta' Tony Raymond.

2. Dan irrizulIa mill-fatt li kien hemm progress fil-kundizzjonijiet psikosocjali tieghu.

3. Dan il-progress sehh ghaliex omm Tony Raymond u n-nanniet patern, specjalment in-nannu, qeghdin jikkollaboraw flimkien fil-harsien ta' Tony Raymond. B'hekk qeghda tinghaIalu l-konsistenza hi hija tant bzonjuza ghalih minhabba l-kundizzjoni tieghu.

4. 0mm u n-nannu patern ta' Tony Raymond it-tnejn jaqblu li l-omm m'ghandhiex tittehdilha l-kustodja ta' Tony Raymond, u t-tnejn jaqblu li n-nannu ghandu jkollu 'say' fid-decizjonijiet li jirrigwardaw is-sahha u l-edukazzjoni ta' Tony Raymond.

5. Naqbel li dan il-mod huwa mezz kif il-bilanc li hemm bejn l-omm u n-nannu fil-harsien ta' Tony Raymond, li wassal ghall-progress imsemmi hawn fuq, jibqa' jinzamm.

6. Specjalment minhabba l-fatt li r-relazzjoni fil-passat bejn l-omm u n-nanniet paterni ma tantx kienet stabbli, umilment nirrakkomanda lill-Qorti biex ftehim bhal dan bejn l-omm u n-nanniet paterni jigi kkonsolidat b'mod legali."

(V) APPREZZAMENT TAL-PROVI

Illi din il-kawza saret sabiex il-kura u l-kustodja tal-minuri Tony Ray, Johnny Ray u Michael ahwa Camilleri tigi fdata f'idejn l-attur u b'hekk jigi mibdul l-artikolu relattiv fil-kuntratt ta' separazzjoni bejn il-partijiet tat-30 ta' Settembru 1999, fejn il-kura u l-kustodja ta' l-ewwel zewg minuri ndikati (ghaliex l-ahhar wiehed kien ghadu ma twelidx) kienet fdata f'idejn l-attrici.

Illi r-ragunijiet li l-attur gab ghaliex ghamel din it-talba jikkonsistu mill-fatt li huwa m'ghadux jahdem ta' Pulizija u ghalhekk ghandu hin aktar biex jiddedika ghat-trobbija ta' wliedu u rrefera wkoll b'mod estensiv ghall-incidenti li

nqalghu fix-xhur precedenti, li konsegwenza taghhom il-minuri Tony Ray li dak iz-zmien kellu tminn snin iddahhal fl-isptar Monte Carmeli, u allura huwa jhoss li l-attrici m'ghandiex il-kapacita` sabiex tiehu hsieb l-istess tfal.

Illi mir-risultanzi processwali jirrizulta, senjatament mir-rapport prezentat mis-*Social Worker* Graziella Castillo, illi fl-20 t'Awissu 2002 hija u Katia Cachia kienu marru d-dar ta' l-istess konvenuta, fejn hemm sabu li kien hemm kundizzjonijiet hziena ferm ghal sahhet l-istess minuri, tant li gie rakkomandat li ghal xi zmien l-omm tiehu kura psikjatrika, anke minhabba d-*depression* u l-gheja li kienet issofri minnha, u fil-fatt anke sakemm gie rrangat u mnaddaf l-istess post fejn kienet tghix l-attrici, t-tfal ittiehdu ghal xi zmien Angela House, u dan sakemm kollox jigi normalizzat.

Illi minn dan jirrizulta bla ebda dubju li anke minhabba l-kondizzjoni *hyperactive* ta' l-imsemmi minuri Tony Ray ghal xi zmien il-konvenuta sabet il-piz li hija tiehu hsieb l-istess minuri tqil u anke kellha bzonn ghajnuna mill-membri tal-familja taghha u l-genituri ta' l-attur, apparti kura psikjatrika, sabiex tiehu hsieb l-istess u anke sabiex tirkupra mid-dipressjoni u gheja li hakmitha.

Illi jirrizulta wkoll, u hawn issir referenza ghar-rapporti kollha fuq elenkati, nkluzi mill-espert Psikjatriku mqabbad mill-Qorti, li l-istess minuri Tony Ray isofri minn *adjustment disorder with disturbance of conduct,* li kellu diversi konsegwenzi u rrenda x-xoghol tal-konvenuta bhala omm aktar difficli, tant li l-istess minuri kien segwit b'attenzjoni professjonali mic-*Child Guidance Unit* fuq bazi ta' *out-patient*, li jidher tali kura ma hadmitx ghal kollox tant li l-istess konvenuta kienet kostretta sabiex anke fuq parir psikjatriku l-istess minuri gie ammess fil-*Young People's Unit* fl-Isptar Monte Carmeli sabiex jigi osservat u tinghatalu l-kura professjonali anke permezz ta' medicini li jkun hemm bzonn.

Illi mir-rapporti fuq indikati, ta' Dr Anton Grech u wkoll mix-xhieda tal-esperti f'dan il-qasam **Dr. Joseph Cassar** u **Dr. Joseph Saliba**, jirrizulta li dan il-pass ittiehed mill-

konvenuta mhux b'kapricc, izda biss wara konsultazzjonijet professjonali ghal diversi snin li ma kenux ghal kollox sodisfacenti, tant li l-istess minuri baqa' jidhol u jikkawza diversi problemi, inkluz ghalih innifsu, bil-konsegwenza li attenzjoni u kura aktar professjonali kienet mehiega.

Illi mill-kumpless tar-rapporti fuq riferiti jirrizulta wkoll li c-cirkostanzi li kien qed jghix fihom l-istess minuri, u wkoll l-ambjent kollu relattiv li ghalih gie sottopost, nkluz il-firda tal-genituri tieghu, id-diffikultajiet ta' l-omm li tlahhaq ma' wlieda u wkoll ghal xi zmien in-nuqqas ta' kuntatt li hu kellu man-nanniet paterni kollha ggravaw il-kundizzjonijiet tieghu b'mod li l-atteggjament ta' l-istess minuri u l-kondizzjoni tieghu aggravat anke b'mod preokkupanti.

Illi fid-dawl ta' dan, *nonostante* l-allegazzjonijiet ta' l-attur fic-citazzjoni tieghu, jirrizulta bla ebda dubju li l-kura li nghatat lill-istess minuri fil-mori tal-kawza u senjatament fil-*Young People's Unit* kienet mehtiega u ta' beneficcju ghall-kundizzjoni ta' l-istess minuri, u dan il-progress fl-istat ta' l-istess minuri gie accenwat li l-konvenuta wkoll jidher hadet il-kura necessarja ghall-kundizzjoni taghha kif ukoll ghenet b'mod sinifikanti l-kollaborazzjoni li nholqot ghall-gid ta' l-istess minuri bejn il-konvenuta, l-attur u fuq kollox in-nanniet paterni ta' l-istess minuri.

Illi dan kollu gie accenwat mir-rapporti prezentati mill-Espert Psikjatriku f'din l-kawza Dr. Anton Grech bil-kontribuzzjoni tieghu fis-soluzzjoni, almenu sperata, ta' dan il-kaz ma tistax ma tigix msemmija. Sta l-fatt li fil-mori ta' dawn il-proceduri jirrizulta li bil-*monitoring* li sar mill-imsemmi Espert Psikjatriku jirrizulta li nholoq jew ahjar gie ristabbilit dan il-kuntatt bejn l-omm u n-nanniet paterni tal-minuri b'mod li jidher li fl-interess ta' l-istess minuri huma qed jikkollaboraw sabiex il-kundizzjoni ta' l-istess minuri tigi miljorata, u hawn ta' bilfors wiehed jirreferi ghall-konkluzjonijiet ta' l-istess Espert Psikjatriku datata 3 ta' Jannar 2003, li jidher li l-partijiet *tramite* d-difensuri taghhom b'verbal ta' l-20 ta' Marzu 2003 qablu mieghu.

Illi fid-dawl ta’ dan kollu jidher li fl-ewwel lok ghalkemm il-kawza tikkoncerna l-minuri kollha, l-aktar provi li ngabu kienu ghar-rigward il-minuri Tony Ray kif jidher mix-xhieda kollha psikjatrika li nghatat f’din il-kawza.

Illi ovvjament din il-Qorti ser tibbaza d-decizjoni taghha fil-parametri ta’ l-azzjoni attrici fil-kuntest tal-provi kollha risultanzi f’din il-kawza, u anke mill-fatt li l-partijiet jidher mill-verbali ndikati li qablu sostanzjalment mad-decizjoni ta’ l-Espert Psikjatriku Dr Anton Grech, nominat minn din il-Qorti.

Illi fil-konkluzjoni li ser tiehu din il-Qorti f’din il-kawza, fl-ewwel lok hija motivata mill-interess suprem ta’ l-imsemmija minuri u fil-kuntest ta’ dan kollu w anke in vista ta’ l-affjatament li jirrizulta li hemm bejn il-minuri u bejn l-istess omm, anke kif espress mill-istess minuri Tony Ray ma’ l-Espert Psikjatriku mqabbad mill-Qorti, din il-Qorti thoss li minkejja anke d-diffikultajiet li l-konvenuta tidher li ltaqghet maghhom fit-trobbija ta’ l-istess ulied, il-kura u l-kustodja ta’ l-istess minuri ghandha tibqa’ f’idejn l-attrici, pero` mhux b’mod esklussiv. B’dan li l-istess kura u kustodja ghandha tigi fdata konguntivament bejn il-konvenuta u l-attur fis-sens li d-decizjonijiet dwar is-sahha, edukazzjoni, trobbija, safar, u kull haga ohra mportanti li tista’ taffettwa l-hajja ta’ l-istess ulied ghandha tittiehed bil-kunsens u bil-kollaborazzjoni taz-zewg genituri. B’dan li fattur importanti ghaliex din il-Qorti qed tasal ghal din il-kura u kustodja kongunta, hija in konsiderazzjoni li bejn il-konvenuta u n-nanniet paterni ta’ l-attur ikun hemm kollaborazzjoni w affjatament fis-sens li l-istess minuri jkollhom access kif jidher li ghandhom ghal ma l-istess nanniet paterni.

Illi dan ma jfissirx u m’ghandu bl-ebda mod jigi nterpretat li l-istess nanniet paterni ghandhom inaqsu l-awtorita` ta’ l-omm fuq l-istess ulied, izda biss li b’kollaborazzjoni ma’ u b’support ta’ l-istess omm, jipprovdu anke l-mezzi u l-opportunitajiet sabiex l-istess minuri ikunu jistghu ikollhom opportunita` ahjar u ambjent sod sabiex ikunu jistghu ihossuhom komdi u t-trobbija taghhom tkun aktar stabbli.

Illi ghalhekk fid-dawl tal-premess, il-kura u l-kustodja ta’ l-istess minuri ghandha tkun kongunta bejn l-attur u l-konvenuta, b’dan pero` li jkun hemm il-partecipazzjoni tan-nanniet paterni w inter-relazzjoni ma’ l-istess, fil-hajja ta’ l-imsemmija wlied, b’mod li l-istess minuri jibqghu jghixu ma’ l-attrici, b’dan li r-residenza ta’ din ta’ l-ahhar ghandha tkun ir-residenza ordinarja u normali taghhom, bi dritt ta’ access ta’ almenu tlett darbiet fil-gimgha lill-attur, u dan fir-residenza u fil-prezenza ta’ l-istess nanniet paterni, u wkoll darba fil-*weekend,* darba s-Sibt u darba l-Hadd, bejn id-9.30 a.m. u l-4.00 p.m. L-istess tfal ghandhom jittiehdu u jingiebu mir-residenza ta’ l-istess konvenuta. Illi t-tlett ijiem matul il-gimgha ghandhom ikunu it-Tnejn, l-Erbgha u l-Gimgha, mill-4.00 p.m. sas-7.00 p.m.

Illi l-Qorti tordna wkoll li l-progress tal-minuri ghandu jibqa’ jigi segwit mill-Agenzija Appogg tramite s-*Social Worker* ta’ l-istess Agenzija Graziella Castillo, li ghandha taghmel rapporti dwar il-kondizjoni ta’ l-istess minuri kull tlett xhur mid-data ta’ din is-sentenza, filwaqt li kemm l-attur u l-konvenuta ghandhom jattendu kors ta’ *Family Therapy* ma’ wahda mill-organizzazjonijiet li tofri dan it-tip ta’ servizz.

<u>III. KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta’ u tiddeciedi,** billi filwaqt li tilqa’, in parte, l-eccezzjonijiet tal-konvenuta in kwantu l-istess mhux inkompatibbli ma’ dak hawn deciz, u fl-interess ta’ l-istess minuri **tilqa’ limitatament it-tieni (2) u t-tielet (3) talba attrici** fis-sens hawn deciz, b’dan illi:

2. Tafda l-kura u l-kustodja tal-minuri Tony Ray, Johnny Ray u Michael, ahwa Camilleri, konguntivament f’idejn l-attur u l-konvenuta, b’dan li fit-trobbija ta’ l-istess u fil-hin ta’ l-access ta’ l-attur, ghandu jkun hemm il-partecipazzjoni tan-nanniet paterni w inter-relazzjoni ma’ l-istess fil-hajja ta’ l-imsemmija wlied, b’mod li l-istess minuri jibqghu jghixu ma’ l-attrici, b’dan li r-residenza ta’ din ta’ l-ahhar ghandha tkun ir-residenza ordinarja u

normali taghhom, bi dritt ta’ access t’almenu tlett darbiet fil-gimgha lill-attur, u cjoe` it-Tnejn, l-Erbgha u l-Gimgha mill-4.00 p.m sas-7.00 p.m, u dan jigi ezercitat principalment fir-residenza u fil-prezenza ta’ l-istess nanniet paterni, u wkoll darba fil-*weekend,* darba s-Sibt u darba l-Hadd, alternattivament, bejn id-9.30 a.m. u l-4.00 p.m. L-istess tfal ghandhom jittiehdu u jingiebu mir-residenza ta’ l-istess konvenuta.

Illi dwar decizjonijiet li jaffettwaw is-sahha, l-edukazzjoni, trobbija, safar, u kull haga ohra mportanti li tista’ taffettwa l-hajja ta’ l-istess ulied, ghandha tittiehed bil-kunsens u bil-kollaborazzjoni taz-zewg genituri, b’dan li l-istess genituri ghall-*benessere* ta’ l-istess ulied ghandhom jikkonsultaw ukoll man-nanniet paterni ta’ l-istess ulied.

Illi l-Qorti tordna wkoll li l-progress tal-minuri ghandu jibqa’ jigi segwit mill-Agenzija Appogg, tramite s-s*ocial worker* ta’ l-istess Agenzija, Graziella Castillo, li ghandha taghmel rapporti dwar il-kondizjoni ta’ l-istess minuri kull tlett xhur mid-data ta’ din is-sentenza, filwaqt li kemm l-attur u l-konvenuta ghandhom jattendu kors ta’ *Family Therapy* ma’ wahda mill-organizzazjonijiet li tofri dan it-tip ta’ servizz.

Illi fl-ahharnett fil-kaz tal-minuri, Tony Ray, il-partijiet ghandhom jaraw li l-istess jibqa` jiehu l-kura konsiljata ghall-kondizzjoni li jsofri minnha ta’ *attention deficit – hyperactivity disorder*, mill-konsultenti atwali li segwew il-kaz tieghu.

3. Illi rigward din it-talba sabiex din il-Qorti taghti dawk il-provvedimenti u ordnijiet kollha li jidhrulha xierqa w opportuni sabiex sahhet il-minuri ma tkomplix titqieghed fil-periklu, sabiex jigi mhares l-interess suprem taghhom, il-Qorti tirreferi ghal dak minnha deciz fit-talba precedenti.

Bl-ispejjez kollha tal-kawza jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.

---------------------------------TMIEM---------------------------------